

Sự Trở Lại Với Phật Giáo Trong Nỗ Lực Tìm Kiếm Bản Sắc Nghệ Thuật Thái

Huỳnh Ngọc – Nguyễn Tuấn (dịch)

Khi Chalood Nimsamers đặt công trình điêu khắc bằng vàng khổng lồ và vươn cao lên trời của ông trước Hội trường trung tâm Quốc gia mang tên Nữ hoàng Sirikit, ông đã dựng lên cả một vật tổ cho vấn đề "ekalak" của Thái Lan, còn gọi bản sắc Thái.

Những vấn đề này đã kéo dài dai dẳng bởi vì nghệ thuật Thái hiện đại có nhiều nguồn gốc của nó trong sự nghiệp dựng nước. Bản thân Đại học Mỹ thuật Silpa korn – trung tâm định hướng nghệ thuật Thái Lan – sinh ra từ phong trào dựng nước của thống chế Pibul Pibulsongkram. Năm 1933 chủ nghĩa quân chủ chuyên chế bị lật đổ và Thái Lan bước vào một giai đoạn mới. Dưới chế độ độc tài của Pibul, một lý tưởng mới về văn hóa Thái được lan truyền. Pibul ra lệnh chọn các bài thơ trữ tình mới cho những bản quốc ca của hoàng gia và của đất nước. Ông đã tạo dựng một Hội đồng văn hóa Quốc gia, khuyến khích việc ăn mặc y phục Tây Âu và đổi tên của đất nước từ nước Xiêm thành nước Thái.

Pibul ngưỡng mộ chủ nghĩa phát-xít và đưa vào quan điểm Pu Nam tức là "người lãnh đạo", xem như là lối diễn giải của ông về nguyên tắc "lãnh tụ". Để biểu lộ sự nhìn xa của mình, ông đã ủy thác trường Mỹ thuật thiết kế tượng đài xây dựng hiến pháp (1939), tượng đài chiến thắng (1941). Đáp lại, ông nâng trường lên địa

Đầu tượng phật. Đồng. Cao 27cm. Thế kỷ XVI. Phong cách Uthong, đầu thời Ayathaya. Unisha (vô kiến đỉnh tướng /Tuê(Huệ)) có đỉnh là ngọn lửa

vị một trường đại học. Trong một nghĩa nào đó, ngôi trường đã hoạt động rất mạnh trong truyền thống của lịch sử hệ thống Xưởng sản xuất, được quản lý bởi các quan hệ bảo trợ rạch ròi. Vai trò của người thợ thủ công đã làm vừa lòng chủ nhân của họ.

Kể từ khi khởi sự, đại học Silpakorn đã đào tạo hầu như tất cả những nghệ sĩ có tên tuổi của đất nước. Cuộc trưng bày thường niên của khoa Mỹ thuật thuộc đại học cho thấy rõ có bao nhiêu các nghệ sĩ có uy tín của Thái Lan hiện đang dạy tại trường Đại học. Kết quả là có một bọn duy nhất là những người trong cuộc mà cá tính chủ yếu của họ

là cá tính của người nghệ sĩ – kẻ phục vụ nhân dân.

Đầu tượng phật. Đồng. Cao 55cm (cả tượng) Thế kỷ XIV-XV. Phong cách Uthong loại C, đầu thời Ayathaya. Đỉnh đầu là ngọn lửa

Nhưng thậm chí những người trong cuộc như ông Montien Boonma cũng đang bắt đầu tách rời khỏi vai trò phụ tá được lịch sử giao phó cho những nghệ sĩ "toàn bộ công việc cá tính Thái chỉ mới là một cái khung để sử dụng bên trong ngành nghệ thuật hiện đại". Montien nói "Tôi tự hỏi tôi có thể sáng tạo ra nghệ thuật Thái mà không cần có sự tô điểm kiểu Thái hoặc không nhờ vào phong cách và quy phạm của các trường phái nghệ thuật cổ, Changsaen, Sukhothai... và tất cả những cái đó hay không?".

Các tác phẩm của Montien tuân thủ hơn là truyền bá các thông điệp cứng rắn về tính chất Thái. Trong loạt tác phẩm mang tính chất thăm dò về "Chedi" (những ngôi tháp có đựng thánh tích Phật giáo) của ông, ông phá vỡ các hình ảnh về sự linh thiêng xuống tận đến viên gạch. Ông thực hiện hầu như một sự phân tích của từng bộ phận và qua việc này phơi bày sự lệ thuộc vào qui ước – như là – một chân lý. Trong tác phẩm "Phép lành" là tác phẩm được nói đến nhiều nhất trong năm qua, ông thực hiện một cây nến phép lành cổ truyền bằng nghệ thuật tranh cắt giấy, ảnh âm bản và hình ảnh của truyền hình.

Đặc thù hơn nữa, Montien đã được sự chú ý nhiều hơn của địa phương kể từ khi triển lãm năm 1990 tại Sydney Biennale và tại Vienna. Nhà nghiên cứu nghệ thuật Apinan Pohyananda **Tượng phật ngồi**. Đồng. Cao 103cm. nói: "Họa sỹ Montien hòa nhập với sự *Thế kỷ XIII-XIV. Phong cách U Thong*, vui buồn của cảnh tượng nghệ thuật *đầu thời Ayathaya* quốc tế, đang rời xa những bận bịu của xu hướng thiên về châu Âu và thiên về Mỹ của nó".

"Ở tại đây, nếu nó được bán, thì đó là nghệ thuật. Nếu nó không được bán, thì đó không phải là nghệ thuật". Pawlim, chủ nhân của phòng trưng bày nghệ thuật mang tên là "Trực quan" đã phát biểu như vậy. Với các tác phẩm lớn lao hơn của những nghệ sỹ có uy tín, số tiền bán được lên tới 15 nghìn đô la Mỹ, không có vấn đề mặc cả ở thị trường nghệ thuật này.

Nội dung cơ bản của thị trường nghệ thuật đã kêu nài vấn đề: xem xét sự việc con người là một Phật tử hoặc là một người Thái rất ráo cuối cùng có ý nghĩa gì? Về một vài phương diện nào đó đối với những người theo trường phái hiện đại, việc đưa đạo Phật vào trong sự tổng hợp này, dường như biến đạo này thành một sự hỗ trợ có tính chất vay mượn, sau khi họ đã nghiền ngẫm qu nhiều thứ tuyên ngôn và các hệ tư tưởng.

Trong khi đó, những người theo xu hướng "thuần túy Thái" lại nhìn thể loại Tân Phật giáo như một dấu hiệu của sự suy đồi. Những người thường ngoạn nghệ thuật còn nhớ lại năm 1971 là năm mà các bức họa của họa sỹ Thawan Duchanee bị rạch bằng dao: buộc tội ông về sự phạm thượng, thậm chí tác phẩm "Lokuttara" của Chalood cũng bị khinh miệt. Cựu họa sỹ Angkarn Kalayanapongsa nổi cơn thịnh nộ vì tác phẩm "Lokuttara" thiếu một đài hoa sen. Angkarn cho rằng nếu như công trình điêu khắc này có ý đồ miêu tả

những ánh lửa thiêng giác ngộ thì nó phải tuân theo tập quán của đạo Phật và đánh dấu sự khác biệt giữa cái trần tục và cái linh thiêng bằng hoa sen.

May mắn thay không phải tất cả những nghệ sỹ Thái đều bị trầm uất bởi sự tái tạo cái gọi là cá tính Thái (ekalak). Để có một truyền thống không nhất thiết là việc phải làm một bài tập, hiểu theo nghĩa đen. “Bằng không thì điều đó sẽ là trường hợp bạn dẫn bà nội của bạn đi giải phẫu thẩm mỹ” - một trong số những nhà phê bình nghệ thuật gây nhiều sôi nổi của Bangkok đã phát biểu ý kiến châm biếm như vậy.

Theo: Thông tin Mỹ thuật

Source: phattuvietnam.net